

Ben jij Mediawijs?

Welke gedragsadviezen zijn er te geven voor kinderen, ouders/verzorgers, docenten e.d. binnen het primair onderwijs binnen de gemeente Middelburg en gemeente Veere op het gebied van mediawijsheid?

Aanpak Kwetsbaar Online

**ZEG MAMA.
WEET JIJ HET
VERSCHIL TUSSEN
SEXTING EN
GROOMING?**

**#KWETSBAAR
ONLINE**

Auteur: Eline Cannoo, Marija van Garsel, Lindy van Klooster, Laura Meulbroek

Cursusnaam en -nummer: Projectmanagement - CU14998

Opleiding/groep: Social Work - SW3B

Studiejaar/semester: 2018-2019, semester 5

Instelling: HZ University of Applied Sciences

Begeleidend docent: Andy Minderhoud

Plaats van uitgave: Vlissingen

Datum: 10-01-2019

Versienummer: 1.0

Ben jij Mediawijs?

Welke gedragsadviezen zijn er te geven voor kinderen, ouders/verzorgers, docenten e.d. binnen het primair onderwijs binnen de gemeente Middelburg en gemeente Veere op het gebied van mediawijsheid?

Aanpak Kwetsbaar Online

Plaats van uitgave: Vlissingen

Datum: 10-01-2019

Studentnummer: 72756 (Eline Cannoo), 74225 (Marija van Garsel), 73756 (Lindy van Klooster), 73792 (Laura Meulbroek)

Studiejaar: 2018-2019

Semester: 5^{de}

Studieonderdeel: Projectmanagement

Begeleidend docent: Andy Minderhoud

Versie: 1.0

Inhoudsopgave

1. Inleiding	1
2. Theoretisch kader	2
3.1 Mediawijsheid	2
3.2 Kwetsbaar Online	3
3.3 Mediaprotocolen	3
3.4 Social media	3
3.5 Nationaal Media Paspoort.....	4
3. Methode	5
3.1 Projectresultaat	5
3.2 Projectdoelen	5
3.3 Projectactiviteiten	6
3.4 Tussenresultaten	7
3.5 Afbakening.....	7
3.6 Projectkwaliteit.....	7
3.7 Projectorganisatie.....	8
3.8 Planning	9
3.9 Communicatie.....	10
3.10 Haalbaarheid.....	10
4. Aanbevelingen	12
Bronnenlijst	14
Bijlage 1: Het product	15
Bijlage 2: Interviewvragen.....	16
Bijlage 3: Enquêtes	19
Bijlage 4: Beoordelingsformulier individuele projectvaardigheden	22

1. Inleiding

In het derde leerjaar van de Opleiding Social Work aan de HZ University of Applied Sciences wordt de course Projectmanagement verzorgd. Er wordt van de studenten die aan deze course deelnemen verwacht dat er een onderzoeksrapportage geschreven wordt. Voor u ligt het onderzoeksrapportage waarmee een bijdrage wordt gedragen aan het project 'Aanpak Kwetsbaar Online' binnen de organisatie Indigo.

De onlinewereld is voor kinderen en jongeren een leuke plek om te zijn. Het is een grote bron voor verschillende soorten informatie en advies, daarnaast is het een ontmoetingsplek waar heel snel contacten worden gelegd. Echter heeft dit ook een keerzijde. Iedereen kan 24 uur per dag, 7 dagen in de week op het internet. Je kunt verzeild raken in een wereld waar je helemaal niet bij wilt horen. Zo wordt er gepest via internet, er worden kinderen via internet door loverboys geronseld voor seks, jongeren die klasgenoten misbruiken door te dreigen met het online zetten van seksueel getinte filmpjes, gameverslaving en ga zo nog maar door (Indigo, 2017). De sociaal werkers (SW) onderschatten dit onderwerp vaak, er worden steeds meer kinderen en jongeren de dupe van het social media.

Sinds 2016 hebben Jan de Vlieger en Leo de Pan het project 'Aanpak Kwetsbaar Online' opgestart. In dit project worden kinderen, ouders/verzorgers en professionals ingelicht over de keerzijde van social media. Zo worden er onder andere gastlessen op scholen gehouden, primair onderwijs/voortgezet onderwijs, er kunnen lezingen aan ouders worden gegeven of workshops aan leerkrachten en hulpverleners. Daarnaast is er ook antwoord en advies op maat. Daarvoor kan contact opgenomen worden met Indigo (Indigo, 2017). Tijdens de gastlessen/lezingen geeft Indigo als tip mee om met de lesmethode Nationaal Media Paspoort aan de slag te gaan. Deze lesmethode wordt in het theoretisch kader nader toegelicht.

Dit onderzoeksrapportage wordt geschreven om de projectleider van Indigo, Jan de Vlieger, te kunnen voorzien van tips en adviezen in de vorm van een gedragscode voor verschillende vormen van media pesten. Jan de Vlieger heeft gevraagd om een adviezenlijst samen te stellen waarin tips/adviezen staan voor kinderen, ouders/verzorgers, docenten etc. van het primair onderwijs, verder genoemd als PO. Er zullen handreikingen worden aangeboden over hoe om te gaan met media.

De centrale onderzoeksvraag die wordt beantwoord met dit onderzoek luidt: *'Welke gedragsadviezen zijn er te geven voor kinderen, ouders/verzorgers, docenten e.d. binnen het primair onderwijs binnen de gemeente Middelburg en gemeente Veere op het gebied van mediawijsheid?'* Om antwoord te kunnen geven op de centrale onderzoeksvraag zijn een aantal deelvragen opgesteld:

- *In welke mate zijn kinderen, ouders/verzorgers, docenten e.d. mediawijs binnen het PO in Zeeland?*
- *In welke mate is het project 'Aanpak Kwetsbaar Online' bekend onder kinderen, ouders/verzorgers, docenten e.d. binnen het PO in Zeeland?*
- *In hoeverre zijn mediaprotocolen aanwezig binnen PO in Zeeland?*
- *In welke mate is er behoefte aan tips en adviezen met betrekking tot social media en de gevaren daarvan?*
- *In hoeverre is het Nationaal Media Paspoort bekend op het PO in Zeeland?*

Na deze inleiding wordt in hoofdstuk twee het theoretisch kader beschreven. Hoofdstuk drie beschrijft de methode van het onderzoek die is gebruikt. Hierin staat een verantwoording van de keuzes die zijn gemaakt. Daarnaast staat er ook in vermeld wat er is ondernomen om de betrouwbaarheid te vergroten. Na de bibliografie zijn de bijlages weergegeven. De bijlages zullen bestaan uit een individuele beoordelingslijst van iedereen uit het werkgroepje. In de tweede bijlage staat een beoordelingsformulier voor het plan van aanpak.

2. Theoretisch kader

In dit hoofdstuk worden verschillende kernbegrippen uit de deelvragen nader toegelicht. Dit gebeurt aan de hand van de theorie die gevonden is door middel van deskresearch. De volgende kernbegrippen zullen worden toegelicht: mediawijsheid, Kwetsbaar Online, mediaprotocolen, social media en het Nationaal Media Paspoort.

2.1 Mediawijsheid

Tegenwoordig maken kinderen, adolescenten, maar ook volwassenen grondig gebruik van het internet. Ze gebruiken verschillende informatiebronnen in hun dagelijks leven, zoals Google. Kinderen, adolescenten en volwassenen participeren (bijna) allemaal in het sociale netwerk, zoals Facebook, Instagram en LinkedIn. Daarnaast zijn ze druk bezig met het publiceren van selfies en video's, maar wat houdt mediawijsheid nu eigenlijk in (Koning, 2015)?

Er zijn verschillende definities van het woord mediawijsheid beschreven. Zo is vanuit de Raad van Cultuur een definitie geschreven in 2005 die luidt als volgt: *het geheel van kennis, vaardigheden en mentaliteit waarmee burgers zich bewust, kritisch en actief kunnen bewegen in een complexe, veranderlijke en fundamenteel gemedialiseerde wereld*. Dit houdt in dat je bevoegd genoeg moet zijn om te kunnen (over)leven in een wereld vol media (Koning, 2015).

In het mediawijsheid-competentiemodel dat Patrick Koning heeft samengesteld, wordt antwoord gegeven op wat mediawijsheid inhoudt en of je de competentie beschikt om mediawijs te zijn. Daarnaast laat het model zien dat internetgebruik bestaat uit drie soorten activiteiten: consumeren, participeren en produceren. Het model deelt het op in drie competenties. De competenties kun je (leren) toepassen in de persoonlijke, maatschappelijke en vak- of beroepscontext (Koning, 2015).

Figuur 1: Mediawijsheid-competentiemodel (Koning, 2015).

2.2 Kwetsbaar Online

Aanpak Kwetsbaar Online is een online platform dat Indigo in Zeeland heeft gelanceerd op 1 januari 2018. Een website voor jongeren, ouders, hulpverleners en mensen die werkzaam zijn in het onderwijs, waarop ze tips kunnen vinden die te maken hebben met mediawijsheid (De Vlieger, 2018).

Op de site wordt bijvoorbeeld uitgelegd wat grooming, sexting, identiteitshack of sextortion is. Naast dat het uitgelegd wordt, kun je ook tips krijgen over hoe je het gesprek aangaat met je eigen kinderen of jongeren in de omgeving over de verschillende onderwerpen met betrekking op mediawijsheid (De Vlieger, 2018).

Het team van Aanpak Kwetsbaar Online bestaat uit Jan de vlieger, Leo de Pan en Hannie Herrebout van Indigo. Samen zetten zij zich in voor het online platform Aanpak Kwetsbaar Online. Zij geven gastlessen op scholen en/of informatieavonden binnen organisatie om de verschillende onderwerpen van Aanpak Kwetsbaar Online bespreekbaar te maken en handvatten te bieden om mediawijs te worden (De Vlieger, 2018).

3.3 Media-gedragscodes

In een gedragscode staat stapsgewijs beschreven hoe, met welke materialen en door wie een handeling moet worden uitgevoerd. Een gedragscode is een sturend document. Het is de bedoeling dat een gedragscode helder en concreet is, om onduidelijkheden te voorkomen. Gedragscodes zijn een hulpmiddel en blijven dus een richtlijn. Dit houdt in dat het document richting geeft en ondersteunt om taken uit te voeren en wat gerelateerde acties zijn die ondernomen kunnen worden voor het uitvoeren van het werk (Nederlands Huisartsen Genootschap, 2015).

Er zijn verschillende preventieve en genezende maatregelen waarbij gekeken kan worden naar de volgende kenmerken; beleid, schoolregels, anti-pestprogramma's en protocollen. Wanneer er op basisscholen sprake is van pestgedrag, zijn er allerlei protocollen en interventies te vinden die dit gedrag kunnen voorkomen of stoppen. Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft sinds 2015 verplicht dat elke basisschool een anti-pest programma in bezit heeft die gericht is op het cyberpesten. Verder verplichten zij ook om een vertrouwenspersoon en een anti-pest coördinator onder het personeel te hebben en een veiligheidsplan te hebben. Het veiligheidsplan is ook onderdeel van een pestgedragscode (Jong, 2014).

2.4 Social media

Een algemene betekenis van social media is; *“Een groep van op internet gebaseerde applicaties die het mogelijke maken op content te creëren en uit te wisselen.”* (Kaplan, 2010).

In 2017 zijn de vijf meest gebruikte platformen: Whatsapp, Facebook, YouTube, LinkedIn en Instagram. Hiervan staat Whatsapp bovenaan, als meest gebruikte App. 10,9 miljoen Nederlanders maken gebruik van Whatsapp, waarvan 7,8 miljoen mensen dit dagelijks doen. Het gebruik van deze platforms is vergeleken met 2016 bij alle vijf toegenomen. Zo is de procentuele verandering in 2017 ten opzichte van 2016 van Instagram met maar liefst 50 procent toegenomen. Overige platformen die veel gebruik worden zijn; Twitter, Pinterest, Snapchat, Tumblr, WeChat en Foursquare. Het dagelijks gebruik van Snapchat is procentueel gezien gestegen met 77 procent van 2016 tot 2017 (Van der Veer, 2017).

Social media wordt gebruikt voor onder andere; informeren, organiseren, presenteren en communiceren. Social media kan daarentegen ook zeker gevaren met zich meebrengen. Binnen een paar seconden kun je allerlei

informatie delen. Er wordt alleen niet altijd stilgestaan bij de gevolgen van het delen van bepaalde gegevens (Van Osch, 2011).

2.5 Nationaal Media Paspoort

Het Nationaal Media Paspoort is een doorlopende leerlijn voor alle scholen in Nederland en Vlaanderen met betrekking op media-empowerment. Na anderhalf jaar bezig geweest met proeflessen biedt Nationaal Media Paspoort deze leerlijn sinds 2015 aan (Roozendaal, 2015). De leerlijn bestaat uit zeven thema's:

1. Weet wat je ziet
2. Bewaak je identiteit
3. Wat je geeft krijg je terug
4. Houd de klok in de gaten
5. Maak goede keuzes
6. Bescherm je privacy
7. Zorg voor je eigen veiligheid

De zeven thema's worden verdeeld over zeven lessen die ongeveer tussen de 20 en 50 minuten duren en zijn afgestemd op de beleavingswereld van de doelgroep. Daarnaast kan de leerkracht vrij zijn in het organiseren van lessen. Zo kan de leerkracht er bijvoorbeeld ook 14 lessen over doen (Roozendaal, 2015).

Wetenschappelijk

Het Nationaal Media Paspoort programma is tot stand gekomen door samenwerking met de Nationale Academie voor Media & Maatschappij in samenwerking met de Radboud Universiteit Nijmegen en de uitvoerende partner Isomode. Door de samenwerking is het programma gebaseerd op de laatste wetenschappelijk inzichten en wordt er constant op effectiviteit getoetst door de wetenschappelijke raad van meerdere universiteiten in Nederland en België. Door de grondige controle blijft het programma Nationaal Media Paspoort up-to-date en bruikbaar (Roozendaal, 2015).

Lesmateriaal

Het lesmateriaal van Nationaal Media Paspoort kunnen de leerkrachten gratis van de site halen. Het lesmateriaal bestaat uit:

- Handleidingen met instructievideo's
- Bewaarmappen, stickervellen en actieboekjes voor leerlingen
- Thuisopdrachten en ouderbrieven
- Aanvullende online games en lessen
- Digitale paspoorten voor leerlingen van het PO vanaf groep 5 (Roozendaal, 2015)

Figuur 2: Logo Nationaal Media Paspoort (Roozendaal, 2015)

3. Methode

In dit hoofdstuk wordt beschreven welke methode en technieken worden toegepast om de onderzoeksvraag te kunnen beantwoorden. In 3.1 wordt het projectresultaat besproken, daarna in 3.2 wordt de projectdoelen verder toegelicht. In 3.3 worden de projectactiviteiten uitgelegd en in 3.4 worden de tussenresultaten besproken. Overigens wordt er in 3.5 en 3.6 geschreven over afbakening van het project en projectkwaliteit. In 3.7 en 3.8 wordt de taakverdeling en de planning beschreven aan de hand van een tabel. Tenslotte wordt er in 3.9 en 3.10 de communicatie en de haalbaarheid van het project neergezet.

3.1 Projectresultaat

Verwachte opbrengst en uitkomst van het project:

Aanpak Kwetsbaar Online wil middels hun website www.kwetsbaaronline.nl scholen faciliteren door hun concreet voorstellen te doen onder andere met betrekking tot te hanteren gedragscodes. Nu zijn scholen in diverse fasen qua uitvoering hiervan, daarom heeft Indigo informatie bundelen en delen als mede doelstelling van Aanpak Kwetsbaar Online.

De verwachte uitkomst is een concreet voorstel van een gedragscode waarop basisscholen eenduidig hun eigen 'veiligheidsprotocol' kunnen baseren. Deze gedragscode zal gericht zijn op de directie en docenten van de school en een gedragscode voor de leerlingen zelf.

3.2 Projectdoelen

Doelstelling:

In de huidige Zeeuwse situatie is er sprake van een groot niveauverschil per school of scholengroep met betrekking tot het thema mediawijsheid. Dit heeft zijn weerslag op het belang van het ontwikkelen van het veiligheidsbeleid met name gericht op (social)mediagebruik. Aanpak Kwetsbaar Online heeft als doel het bewustzijn van sociale media te vergroten en daarmee het product 'mediaprotocol' te versterken/ontwikkelen.

Landelijk en lokaal zijn diverse voorbeelden te vinden van mediaprotocolen en opvallend is hoe verschillend deze zijn. Een aanname is dat binnen die diversiteit toch sprake is van een aantal kernwaarden die los van locatie, identiteit en soort onderwijs gelijk zijn.

Aan de studenten is gevraagd om een lijst op te stellen met gedragsadviezen voor kinderen, ouders/verzorgers en docenten van het PO met betrekking op mediawijsheid. Het doel van het project 'Aanpak Kwetsbaar Online' is om deze gedragsadviezen op de site te plaatsen. De scholen in het PO kunnen deze naar eigen belang downloaden en gebruiken.

3.3 Projectactiviteiten

De projectactiviteiten worden beschreven aan de hand van de Projectfasen van Roel Grit (Grit, 2012).

1. Initiatieffase

De studenten zullen onderzoek doen voor het project 'Aanpak Kwetsbaar Online'. Er is niet op alle basisscholen evenveel kennis over mediawijsheid en daar zal door de studenten een gedragscode voor worden geschreven. Er wordt eerst onderzoek gedaan naar de huidige stand van zaken. Denk hierbij aan deelvragen ter voorbereiding zoals:

- *In welke mate zijn kinderen, ouders/verzorgers, docenten e.d. mediawijs binnen het PO in Zeeland?*
- *In welke mate is het project 'Aanpak Kwetsbaar Online' bekend onder kinderen, ouders/verzorgers, docenten e.d. binnen het PO in Zeeland?*

Deze deelvragen zullen beantwoord worden door middel van het verwerven van informatie op vier verschillende basisscholen binnen de gemeente Middelburg en gemeente Veere.

Om een begin te maken aan het project, wordt er een 'Plan van aanpak' geschreven. Deze wordt geleverd aan zowel de opdrachtgever als aan de begeleidend docent van de HZ University of Applied Sciences. Van tevoren wordt om goedkeuring van de opdrachtgever gevraagd.

2. Definitiefase

Tijdens het project zijn er eisen en wensen. Een eis is dat de projectgroep onderzoek gaat doen bij het primair onderwijs en zal aan de hand daarvan een fysiek eindproduct leveren. Een wens is dat het geleverde eindproduct bruikbaar is voor het primair onderwijs.

3. Ontwerpfase

Om de mediawijsheid op basisscholen breder te kunnen maken, wordt er een mediaprotocol gemaakt door de studenten. Het primair onderwijs kan dit protocol gebruiken als een handleiding om de school 'mediabewust' te maken.

4. Voorbereidingsfase

Om het gewenste resultaat te behalen voor het onderzoek, wordt er gekeken naar hoe het product opgezet kan worden. Daarvoor zal er gebruik gemaakt worden van enquêtes en interviews. Door deze middelen in te zetten, kan er informatie worden vergaard over mediawijsheid.

5. Realisatiefase

Er zullen enquêtes en interviews afgenomen worden bij verschillende doelgroepen. Deze middelen worden gebruikt om het mediaprotocol te kunnen opstellen.

6. Nazorgfase

Aan het einde van het project zal het eindproduct, het mediaprotocol, geleverd worden. Deze wordt nagekeken door de opdrachtgever en de begeleidend docent van de HZ University of Applied Sciences. Het kan dat er nog aanpassingen gedaan moeten worden, omdat het product in stand gehouden moet worden.

3.4 Tussenresultaten

Het eindresultaat zal opgeleverd worden in week 2 in 2019. Om tot het eindresultaat te kunnen komen, zullen er tussendoor tussenresultaten worden geleverd. Deze tussenresultaten zullen de studenten bespreken met zowel de opdrachtgever als de begeleidend docent van de HZ University of Applied Sciences. Hiervoor zijn al concrete bijeenkomsten gepland, die te vinden zijn in de planning. Deze bijeenkomsten zijn gepland om onder andere de volgende onderdelen te bespreken;

- Plan van aanpak
- Kwalitatief onderzoeksrapport
- Het eindproduct (gedragscode)

3.5 Afbakening

Doordat er een gelimiteerde beschikbare hoeveelheid tijd is, moeten er keuzes gemaakt worden. Het project is afgebakend op tijd. De studenten hebben namelijk één semester de tijd om het project uit te voeren. Verder is er gekozen om onderzoek te doen in het basisonderwijs en wordt het onderzoek uitgevoerd binnen de provincie Zeeland in het specifiek drie scholen in Middelburg en één school in Koudekerke. Om het onderzoek af te bakenen wordt er geen vergelijking gemaakt met de rest van Nederland of het buitenland. De topiclijst die tijdens de interviews bijgehouden wordt, zorgt ervoor dat het interview afgebakend wordt.

3.6 Projectkwaliteit

Betrouwbaarheid, validiteit en bruikbaarheid zijn onderdelen die de kwaliteit beïnvloeden van het onderzoek. Om de betrouwbaarheid van het onderzoek te verhogen wordt er een proefinterview gehouden. Ook zal er een topiclijst gemaakt worden die tijdens het interview gebruikt wordt. Daarnaast zullen we de enquêtes bij meerdere scholen en meerdere klassen afnemen, waardoor er een algemene uitkomst zal zijn, en er een adviezenlijst komt die voor iedereen in het PO kan worden gebruikt.

Het theoretisch kader is gebaseerd op wetenschappelijke databanken en bestaat daarom uit betrouwbare bronnen. De projectleider en studenten komen na drie weken steeds bij elkaar, om ervoor te zorgen dat zij op één lijn liggen. Aan het einde wordt een dubbele spellingscheck gehouden, zodat opnieuw de kwaliteit van het onderzoek gewaarborgd wordt.

3.7 Projectorganisatie

Hieronder staan de verschillende taakrollen beschreven en tevens de bijbehorende data van uitvoering.

Algemene taakverdeling:

Taak	Wie	Wanneer
Communicatie	Lindy	Geheel het project
Tijdwaarneming	Marija	Geheel het project
Voorzitter	Lindy/Eline (in wisselwerking)	Geheel het project
Notulist	Marija/Laura (in wisselwerking)	Geheel het project
Vergaderingen plannen	Voorzitters	Geheel het project

Plan van aanpak taakverdeling:

Taak	Wie	Wanneer
Lay-out	Eline	07-10-2018
Controleren	Laura	08-10-2018
Samenvoegen	Laura/Marija	07-10-2018
Inleiding schrijven	Eline	01-10-2018
Theoretisch kader schrijven	Laura/Lindy	02-10-2018
Methode	Marija/Eline/Laura/Lindy	03-10-2018 t/m 07-10-2018
Inleveren plan van aanpak bij Jan de Vlieger	Lindy	07-10-2018
Feedback verwerken van Jan de Vlieger	Marija/Eline/Laura/Lindy	09-10-2018
Inleveren plan van aanpak bij Andy	Lindy	10-10-2018

Onderzoek taakverdeling:

Taak	Wie	Wanneer
Interview vragen bedenken	Marija/Eline/Laura/Lindy	Voor 22-10-2018
Enquêtevragen bedenken	Marija/Eline/Laura/Lindy	Voor 22-10-2018
Informeren naar doelgroep	Marija/Eline/Laura/Lindy	11-10-2018
Protocol maken	Laura/Lindy	23-11-2018
Aanbeveling schrijven	Marija	Voor 26-11-2018
Resultaten	Eline	Voor 26-11-2018
Controleren	Laura	26-11-2018
Lay-out	Eline	26-11-2018
Presentatie voorbereiden	Marija/Eline/Laura/Lindy	08-01-2019 & 15-01-2019
Poster maken	Marija/Eline/Laura/Lindy	08-01-2019 & 15-01-2019
Inleveren concept onderzoek bij Jan de Vlieger	Lindy	26-11-2018
Inleveren onderzoek bij Jan de Vlieger	Lindy	17-12-2018
Inleveren onderzoek bij Andy	Lindy	07-01-2019

3.8 Planning

In deze paragraaf staat de planning van het project beschreven. Er staat beschreven wat er in de les wordt behandeld, maar ook wat er buitenschool aan activiteiten worden gedaan.

Planning:

Week	Tijdens de Les	Thuisstudie
36	Start cursus Project kiezen	Vragen bedenken
37	Centrale bijeenkomst	Mail sturen naar Jan de Vlieger voor afspraak
38	Plan van aanpak	Verder met het plan van aanpak
39	Inleveren individueel formulier projectvaardigheden	Voeg het bestand toe aan de bijlage
40	Onderzoek cyclus, kwantitatief en kwalitatief	01-10 Afspraak met Jan de Vlieger bij Indigo
41	Inleveren plan van aanpak	Plan van aanpak afronden
42	HERFSTVAKANTIE	Enquête & interview vragen bedenken
43	Eindproduct uitleg	22-10 Afspraak met Jan de Vlieger bij Indigo Enquête en interview vragen meenemen
44	Geen lesweek projectweek	Beginnen met het uitzetten van Enquête Beginnen met interviews afnemen en uitwerken
45	Geen lesweek projectweek	05-11 Afspraak met Jan de Vlieger bij Indigo Interviews afnemen en uitwerken
46	Consult	Interviews afnemen en uitwerken
47	Consult	Protocol maken aanbeveling maken
48	Consult	26-11 Afspraak met Jan de Vlieger bij Indigo Concept Klaar! Inleveren bij Jan de Vlieger
49	Consult moment	Feedback toepassen van Jan de Vlieger Perfectioneren van het product

50	Consult moment	Feedback toepassen van Jan de Vlieger Perfectioneren van het product
51	Vorbereiden pitch en eindproduct	Eindproduct inleveren bij Jan de vlieger
52	KERSTVAKANTIE	Feedback toepassen van Jan de Vlieger
01	KERSTVAKANTIE	Feedback toepassen van Jan de Vlieger
02	Inleveren eindproduct	Vorbereiden presentatie
03	Toetsweek	Vorbereiden presentatie
04	Toetsweek herkansing Presentatie kans 1	Vorbereiden presentatie Procesevaluatie maken
05	Inleveren procesevaluatie	Inleveren procesevaluatie

3.9 Communicatie

De communicatie zal vooral gaan via de Whatsapp groep tussen de betrokken studenten. Bij de courses projectmanagement zullen er tijdens de bijeenkomsten overleggen plaats vinden. Deze overleggen zijn opgenomen in de bovenstaande planning. Bij vragen zullen wij Andy Minderhoud inschakelen, onze docent voor de courses projectmanagement.

Met de projectmanager, Jan de Vlieger, zijn er drie bijeenkomsten van twee uur vastgesteld voor in de toekomst. Deze bijeenkomsten zullen plaats vinden op het kantoor van Indigo in Goes. Deze zullen elke drie weken op maandag om 9.30 uur plaatsvinden.

Het onderzoek zal vooral draaien om PO, daarom zal er goed contact worden onderhouden met de stakeholders. De stakeholders die bij het onderzoek worden betrokken zijn kinderen van PO, ouders van deze leerlingen, docenten van het PO. Met deze mensen zal de communicator, Lindy van Klooster, binnen het onderzoek, contact opnemen wanneer dit nodig is.

3.10 Haalbaarheid

Risicoanalyse

Als alle stappen volgens de planning worden uitgevoerd, is het haalbaar om binnen de geplande tijd de gedragscode in te leveren. Het is ook mogelijk dat er een verhindering tussenkomt. Er wordt gekeken naar onder andere de volgende risico's:

- De planning wordt niet aangehouden door omstandigheden
- Interview kan niet afgenomen worden door afwezigheid van de deelnemers
- Er worden geen/niet genoeg enquêtes ingevuld

Om deze risico's tegen te gaan moeten de studenten:

- De planning 'ruim' maken. Denk bijvoorbeeld aan een extra timeslot inplannen waar gebruik gemaakt van kan worden wanneer een andere timeslot uitvalt.
- Een tweede locatie opzetten waar eventueel deelnemers aanwezig zijn voor het afnemen van een interview.
- Een tweede locatie opzetten waar eventueel deelnemers aanwezig zijn voor het afnemen van enquêtes.

4. Aanbevelingen

“Welke gedragsadviezen zijn er te geven voor kinderen, ouders/verzorgers, docenten e.d. binnen het primair onderwijs binnen de gemeente Middelburg en gemeente Veere op het gebied van mediawijsheid?”

Conclusie

De eerste conclusie die naar voren kwam na het afnemen van de enquêtes en interviews, was dat de vier willekeurig gekozen basisscholen alle vier vrij weinig activiteiten ondernomen hebben op het gebied van mediawijsheid. Met betrekking tot het project ‘Aanpak Kwetsbaar Online’ hebben de docenten wel eens van het project gehoord, maar zijn hier niet actief mee aan de slag gegaan.

Op basis van de onderzoeksresultaten is naar voren gekomen dat leerlingen, ouders/verzorgers, docenten e.d. van het PO in de gemeente Middelburg en Veere graag meer zouden willen weten over social media. De leerlingen geven zelf aan hier nog te weinig over te weten. Ouders/verzorgers denken genoeg te weten, maar willen graag nog meer weten. Ook de docenten voelen zich nog niet mediawijs, wel zoeken ze hulp door naar een ICT-medewerker te stappen als ze vragen hebben over social media.

Tevens is er uit het onderzoek gebleken dat er op aantal scholen al lesprogramma’s worden aangeboden over mediawijsheid en dit als prettig wordt ervaren door leerkrachten, maar ook door leerlingen en ouders/verzorgers. Zij voelen zich hierdoor veiliger op het internet. Denk hierbij aan het spel ‘Media Masters’ (Le Clercq, 2018).

Opvallend was dat er naar voren kwam dat leerlingen niet goed wisten wat de regels binnen de school waren als het gaat om social media gebruik. Ook wisten de leerlingen niet waar ze naar toe konden als ze vragen hadden over social media. Dit kwam vooral naar voren bij de jongere leerlingen.

Echter werd er binnen de PO-scholen in Middelburg de leerlingen niet geïnformeerd welke sites de leerlingen konden opzoeken als ze hulp zochten of meer informatie over social media wilden krijgen.

Tenslotte ontbrak er op enkele scholen een MediaWijs-docent. Als docenten vragen hadden gingen ze naar een ICT-medewerker toe, echter hadden de leerlingen geen aangewezen persoon waar zij naar toe konden met vragen. Er is vanuit de docenten en directeurs vraag naar tips en adviezen met betrekking tot social media.

Naar aanleiding van de conclusies die de onderzoekers hebben getrokken, hebben de onderzoekers de onderstaande aanbevelingen geschreven en de bijgevoegde poster met gedragsadvies ontwikkelt voor gebruik op PO-scholen in Middelburg.

Aanbevelingen

Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat leerlingen, ouders/verzorgers, docenten e.d. van het PO-onderwijs in Middelburg graag meer willen weten over social media gebruik. Het advies aan de PO-scholen in Middelburg is dat ze door middel van het organiseren van bijeenkomsten meer kennis over Social media kunnen overdragen op ouders/verzorgers, docenten e.d.

Naast de bijeenkomsten kunnen scholen er ook voor zorgen om de mobieltjes niet te verbieden op school, maar de leerlingen ermee om te leren gaan. Dit kunnen de scholen doen door middel van lesprogramma’s aan te bieden voor de leerlingen. Dit kunnen zij opbouwend doen, door te starten in groep 1 en te eindigen in groep 8.

Daarnaast kunnen scholen een poster ontwikkelen, waarop de afspraken staan vermeld die gemaakt zijn binnen school met betrekking tot social media. Zo zijn de leerlingen hiervan op de hoogte.

Ook kwam er naar voren in het onderzoek dat de leerlingen niet wisten naar wie ze naar toe konden met vragen over social media. De scholen kunnen hiervoor een docent aanwijzen die de social media docent wordt en zich ook verdiept en mediawijs wordt.

Tevens wisten leerlingen ook niet op welke sites ze terecht konden met vragen over social media of om hulp te krijgen. Hiervoor kunnen docenten de leerlingen informeren over deze betreffende sites, zoals www.Kwetsbaaronline.nl.

Docenten, medewerkers en directeuren voelden zichzelf niet mediawijs genoeg en schakelde vaak een ICT-medewerker in om vragen te behandelen over social media. Dit kunnen scholen voorkomen door een social media docent aan te wijzen en te scholen.

Bronnenlijst

V.G. Jong, M. C. (2014). *Visies van leerkrachten ten aanzien van pesten en hun aanpak van pestgedrag in het basisonderwijs*.

Baarda, B. (2014). *Dit is Onderzoek!* Groningen: Noordhoff.

Eric van der Heijden. (2017). *Basisvaardigheden Onderzoek 4: kwantitatief onderzoek*. Vlissingen: HZ University of Applied Sciences.

Désirée van Osch, R. v. (2011). *Basisboek social media*. Den Haag: Boom Lemma uitgevers.

Grit, R. (2012). In R. Grit, *Projectaanpak in zes stappen*. Groningen: Noordhoff Uitgevers.

Jan de Vlieger, L. d. (2018, Januari 1). *Kwetsbaaronline*. Opgehaald van Kwetsbaaronline: <https://www.kwetsbaaronline.nl/>

Koning, P. (2015). *#Mediawijsheid in de klas*. 's-Hertogenbosch: School voor de toekomst.

Koning, P. (2015, augustus 22). *Hoe tillen we Mediawijsheid naar een 'next level' in het onderwijs?* Opgehaald van Mediawijsheid in de klas: <https://www.mediawijsheidindeklas.nl/producen/hoe-tillen-we-mediawijsheid-naar-een-next-level-in-het-onderwijs/>

Liesbeth Hop, B. D. (2009). *De WIFI-generatie, de jeugd op het mobiele internet*. Alkmaar: Nationale Academie Voor Media & Maatschappij.

Nederlands Huisartsen Genootschap. (2015). *Een protocol voor een huisartsenvoorziening maken en gebruiken*.

Neil van der Veer, d. S. (2017). *Nationale Social media Onderzoek 2017*. Newcom Research & Consultancy B.V.

Roozendaal, D. E. (2015). *Welkom bij het Nationaal Paspoort voor PO, VO en (V)MBO*. Opgehaald van Nationaal Media Paspoort.

Bijlage 1: Het product

KWETSBAAR ONLINE powered by indigo

Weet

...wat je doet

1. Gebruik je mobiele telefoon/iPad alleen als de juf/meester daar toestemming voor gegeven heeft.

2. Heb je een vraag over Social Media? Vraag het aan de juf/meester of Media-docent.

3. Als je een foto/bericht wilt delen op Social Media waar ook iemand anders op staat, vraag je eerst of hij/zij dat goed vindt.

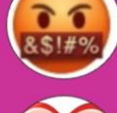
4. Scheld/pest elkaar niet op Social Media, maar wees lief voor elkaar!

5. Heb je iets vervelends meegemaakt op Social Media, Vertel het aan iemand die je vertrouwt.

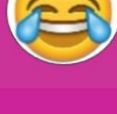
6. Voordat je iets post/stuurt via Social Media vraag je eerst bij jezelf af of jij het ook leuk zou vinden om dat te ontvangen.

7.

8.

9.

Weet

...wat je doet

1. Organiseer **bijeenkomsten** voor ouders/verzorgers, docenten e.d. van alle klassen over mediawijsheid.

2. Bied een **lesprogramma** aan voor leerlingen over Mediawijsheid in alle klassen.

3. Hang duidelijke **posters** op in school met handreikingen met betrekking tot de regels over Social Media binnen de school.

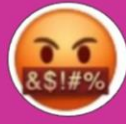
4. Wijs een docent/medewerker aan die de **Mediawijs docent** is en waar leerlingen & docenten met vragen naar toe kunnen

5. Informeer de kinderen, ouders/verzorgers docenten e.d. op welke sites ze **hulp** en **informatie** kunnen vinden over Social Media.

6. Verbied **niet** de mobiele telefoon, maar leer de leerlingen Mediawijs te worden.

7.

8.

9.

Bijlage 2: Interviewvragen

Interviewvragen - Leerkrachten/ Directeur

1. Wordt er een lesmethode over mediawijsheid ingezet als onderdeel van het lesprogramma binnen uw school? Zo ja, welke lesmateriaal met betrekking tot media wijsheid is dat?

.....

.....

.....

.....

2. Bent u zelf actief op social media en zo ja, op welke platformen?

.....

.....

.....

.....

3. Denkt u dat u in staat bent om antwoord te geven op een vraag van een leerling met betrekking tot social media? Zo ja, hoe pakt u dit aan?

.....

.....

.....

.....

4. Zijn er gespecialiseerde mediawijsheid leerkrachten aanwezig?

.....

.....

.....

.....

5. Heeft uw school een gedragscode of dergelijke handvatten met betrekking tot mediawijsheid? Zo ja, welke?

.....

.....

.....

.....

Z.O.Z.

6. Als er wordt gekeken naar de gedragscode of dergelijke handvatten: waar bent u tevreden over?

.....
.....
.....
.....

7. Waar bent u ontevreden over?

.....
.....
.....
.....
.....

8. Wat mist u/ zou u anders willen zien qua gedragscode of dergelijke handvatten met betrekking tot mediawijsheid?

.....
.....
.....
.....
.....

Bijlage 3: Enquêtes

Enquêtevragen - kinderen

1. Heb je een mobiele telefoon met wifi/3G/4G?

- ☐ Ja
- ☐ Nee

2. Maak je gebruik van Social media? (Facebook, Whatsapp, Instagram, Snapchat)

- ☐ Ja
- ☐ Nee

3. Heb je wel eens een van de volgende situaties meegemaakt op Social media?

- ☐ Pesten
- ☐ Een foto ontvangen/gezien waarvan je het eigenlijk niet wilde
- ☐ Een site waar je eigenlijk niet op wilde kijken

Anders, en dat is

.....
.....

4. Tegen wie zou je het vertellen / tegen wie heb je het verteld?

- ☐ Ouders/verzorgers
- ☐ Broers/zus
- ☐ Vriend/vriendin
- ☐ Juf/meester
- ☐ Niemand
- ☐ Opa/oma
- ☐ Anders, dat is;

5. Zijn er afspraken op school over het gebruik van en het omgaan met Social media?

- ☐ Ja, dat is ;
- ☐ Nee (Je mag vraag 5 overslaan)
- ☐ Dat weet ik niet (Je mag vraag 5 overslaan)

6. Welke activiteiten/acties vind jij fijn die er nu op school gedaan worden voor mediawijsheid?

.....
.....
.....
.....

Meer vragen aan de achterzijde van dit blad.

7. Welke activiteiten/acties zou jij in de toekomst willen hebben op school voor mediawijsheid?

.....

.....

.....

.....

Enquêtevragen – ouders

1. Heeft uw kind een mobiele telefoon met wifi/3G/4G? Zo ja, op welke leeftijd kreeg hij/zij deze?

- ☐ Ja, leeftijd
- ☐ Nee

2. Maakt uw kind gebruik van Social media? (Facebook, Whatsapp, Instagram, Snapchat)?

- ☐ Ja
- ☐ Nee
- ☐ Weet ik niet

3. Heeft uw kind wel eens een van de volgende situaties meegemaakt op Social media?

- ☐ Pesten
- ☐ Een foto ontvangen/gezien waarvan je het eigenlijk niet wilde
- ☐ Een site waar je eigenlijk niet op wilde kijken
- ☐ Weet ik niet
- ☐ Anders, namelijk

.....

.....

4. Zijn er afspraken op de school van uw kind over het gebruik van en het omgaan met Social media?

- ☐ Ja, dat is ;

.....

.....

.....

.....

- ☐ Nee (U mag vraag 5 overslaan)

- ☐ Weet ik niet (U mag vraag 5 overslaan)

5. Welke activiteiten/acties vindt u prettig die er momenteel voor uw kind op school gedaan worden met betrekking tot mediawijsheid?

.....

.....

.....

.....

6. Welke activiteiten/acties zou u in de toekomst graag terug willen zien op de school van uw kind met betrekking tot mediawijsheid?

.....

.....

.....

.....

Bijlage 4: Pitch poster

Weet

...wat je doet

Hoe houden we het leuk?

#kwetsbaaronline

Het project

Eén van de lopende projecten bij Indigo is Kwetsbaar Online. Het project Kwetsbaar Online heeft o.a. als doel eenduidigheid in handelen te organiseren rondom het thema mediawijsheid. Leerkrachten, scholen, directies worstelen hier over het algemeen mee. Indigo wil scholen faciliteren met een suggestie richting een 'anti-pest-protocol' of mediaprotocol/gedragsadviezen.

Landelijk en lokaal zijn er diverse voorbeelden te vinden van mediaprotocolen en opvallend is hoe verschillend deze zijn. Een aanname is dat binnen die diversiteit toch sprake is van een aantal kernwaarden die los van locatie, identiteit, soort onderwijs gelijk zijn. Aan de studenten de vraag juist de overeenkomsten hierin zichtbaar te krijgen en tot een basis te komen voor een mediaprotocol/gedragsadviezen.

De opdrachtgever

Weetjes:

- Dat er op alle vier de scholen geen media lessen worden gegeven.
- Dat alle vier de scholen nog geen informatie les van Jan hebben gehad.
- Dat alle vier de scholen wel meer informatie over mediawijsheid willen.
- Dat alle vier de scholen benieuwd zijn naar onze uitkomst.

De onderzoekers

Onderzoek gedaan op:

- PO Openbaar onderwijs
- PO Christelijk onderwijs
- PO Vrije school
- PO gereformeerd onderwijs

Gedragsadviezen voor directie en docenten

Gedragsadviezen voor leerlingen

